

NOKUTs tilsynsrapporter

Sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat

Fagskolen Innlandet

Januar 2015

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenner nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillere nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	Fagskolen Innlandet / Sjøve videregående skole
Utdanningstilbudets navn:	Sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat
Nivå/fagskolepoeng:	60
Undervisningsform:	Nettbasert med samlinger
Sakkyndige:	Morten Tofastrud, stipendiat, Høgskolen i Hedmark, institutt for jordbruksfag Øyvind Nese, daglig leder, Landbrukets dag SA
Dato for vedtak:	29. januar 2015
NOKUTs saksnummer	14/505

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er til stede for videre behandling jevnfør fagskoletilsynsforskriften § 3-1. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot de faglige kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-2 – 3-8.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Morten Tofastrud
- Øyvind Nese

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 3 i denne rapporten) til tilbyder for kommentarer. Tilbydere kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingen fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. Tilbyder plikter å gjennomføre utdanningstilbudet slik det fremgår av denne rapporten og søknaden som ligger til grunn. Studenter kan lese rapporten for å få inntrykk av hvilken utdanningskvalitet de kan forvente. Yrkeslivet og andre samfunnsgrupper kan også orientere seg om den sluttkompetansen studentene sitter igjen med, og innholdet i utdanningen.

Lysaker, 29. januar 2015

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningen	1
2	Innledende vurdering	2
2.1	Oppsummering	2
2.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	2
2.3	Konklusjon etter innledende vurdering	4
3	Sakkyndig vurdering av utdanningen	5
3.0	Oppsummering	5
3.1	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	5
3.2	Læringsutbytte (§ 3-2)	8
3.3	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	10
3.4	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4).....	15
3.5	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	16
3.6	Eksamen og sensur (§ 3-6)	19
3.7	Infrastruktur (§ 3-7)	21
3.8	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	22
4	Tilsvarsrunde	23
4.1	Søkerens tilbakemelding.....	24
4.2	Sakkyndig tilleggsvurdering.....	26
4.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	27
5	Vedtak	27
6	Dokumentasjon	27
	Vedlegg 1:.....	28

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningen

Fagskolen Innlandet søkte NOKUT 15. september 2014 om godkjenning av *sauehold og lokal foredling* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 fagskolepoeng som gis på deltid over to år. Undervisningen vil gis ved Søve videregående skole og vil være nettbasert med samlinger. Det er søkt godkjenning for inntil 20 studenter.

Søker har allerede 30 godkjente fagskoleutdanninger:

- *anlegg*
- *automatisering*
- *barsel- og barnepleie*
- *bygg*
- *bygningsvern*
- *datateknikk, drift og sikkerhet*
- *demens og alderspsykiatri*
- *eldreomsorg*
- *elkraft*
- *forvaltning, drift og vedlikehold*
- *helse, aldring og aktiv omsorg*
- *helseadministrasjon og pasientrettede ikt- systemer*
- *klima-, energi- og miljøfag i bygg*
- *kreftomsorg og lindrende pleie*
- *logistikk og transport*
- *maskinteknikk*
- *maskinteknisk drift*
- *miljøarbeid innen rus*
- *møbel og innredning*
- *oppvekstfag*
- *planteproduksjon og driftsledelse*
- *psykisk helsearbeid*
- *psykisk helsearbeid og desentraliserte tilbud i psykisk helse*
- *rehabilitering*
- *servicetekniker*
- *tverrfaglig miljøarbeid innen rus- og psykisk helsearbeid*
- *verkstedsledelse*
- *videreutdanning i veiledning*
- *økonomi og ledelse*
- *innføring i bygningsvern*

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, www.fagskolen-innlandet.no. Tilbyder gir ikke informasjon om utdanningen som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Det som står på hjemmesidene om tidligere godkjente utdanninger og opptakskrav til utdanningene stemmer med informasjonen NOKUT har. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

2 Innledende vurdering

Teksten i dette kapittelet er NOKUTs administrative vurdering av de grunnleggende forutsetningene som må være oppfylt for kunne tilby fagskoleutdanning. Noen av kravene vurderes både av NOKUTs administrasjon, og den sakkyndige komiteen. Der det forekommer «vi» i kapittel 2, er det et uttrykk for NOKUTs administrasjon. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

Fra og med søknadsrunden med frist 15. februar 2014, vurderer vi om utdanninger oppfyller kravene i forskrift om tilsyn med kvaliteten i fagskoleutdanning (fagskoletilsynsforskriften). Vi vurderer også tilbyders kvalitetssikringssystem, styringsordning og reglement i lys av den nye forskriften, selv der tilbyder har fått dette godkjent før forskriften trådte i kraft.

Vi gjør oppmerksom på at vurderingen av tidligere godkjente kvalitetssikringssystem, styringsordninger og reglement vil være begrenset. NOKUT kan derfor senere påpeke feil og mangler dersom vi ved et fremtidig gjennomsyn avdekker det, selv om vi i denne søknadsrunden skulle finne at kvalitetssikringssystem, styringsordninger og/eller reglement tilfredsstillt kravene.

2.1 Oppsummering

Tilbyders kvalitetssikringssystem, styringsordning og reglement er tilfredsstillende.

Etter innledende vurdering har søknaden gått videre til et panel oppnevnt av NOKUT. Panelet har vurdert om læringsutbyttebeskrivelsen i søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Panelet konkluderer med at læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

2.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.2.1 Krav i fagskoleloven med forskrifter

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.
  - b) System for kvalitetssikring
  - c) Organisasjon og ledelse. Det er tilbyders styre som er ansvarlig for utdanningen.
  - d) Studentenes læringsmiljø og rettigheter.
  - e) Vitnemål.

- f) Reglement. Reglementet skal fastsette studentenes rettigheter og plikter, og være utformet slik at det sikrer lik og upartisk behandling.
- g) Klageinstans. Styret selv fastsetter regler for klagebehandling. Minst én student skal være medlem i klageinstansen.

Vurdering

Grunnlag for opptak

Opptakskravet til studiet er fullført og bestått videregående opplæring, utdanningsprogram naturbruk, eller opptak på grunnlag av realkompetanse. Grunnlaget for opptak ansees å være relevante kvalifikasjonene på nivå 4 for opptak til utdanningen.

System for kvalitetssikring

Tilbyder fikk sitt system for kvalitetssikring godkjent av NOKUT 1. september 2011, jf. NOKUTs sak 11/72. Ved søknader om nye utdanninger våren 2014, vurderte NOKUT tilbyders system for kvalitetssikring på nytt. I vurderingen anbefalte vi at det burde vurderes å sette klare måltall for kvaliteten i systembeskrivelsen og at det burde fremkomme i årshjulet når årsrapporten legges frem for styret. Det ble også anbefalt å diskutere aktuelle tiltak til forbedringer i årsrapporten i større grad. Tilbyder har tatt våre anbefalinger til etterretning, og det fremkommer nå at årsrapporten legges frem for styret i februar. I årsrapporten for 2013 diskuteres aktuelle tiltak til forbedringer i større grad enn i tidligere årsrapporter.

Organisasjon og ledelse

NOKUT har tidligere funnet styreordningen tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 11/75.

Studentenes læringsmiljø og rettigheter

Søknaden dokumenterer på en tilfredsstillende måte hvem som har ansvar for de oppgaver som er beskrevet i fagskoleloven § 4, og som påvirker studentenes rettigheter. Det kommer tydelig frem i styrevedtektene at styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø.

Vitnemål

Tilbyders mal for vitnemål inneholder all nødvendig informasjon. Vitnemålet tilfredsstiller kravene i fagskoleloven med forskrifter.

Reglement

NOKUT har tidligere funnet reglementet tilfredsstillende, jf. NOKUTs sak 11/75. Vi ser at tilbyder oppfyller kravet fra 1. august 2013 om at tilbyder skal ha bestemmelser om innpassing og fritak i reglementet.

Klageinstans

I fagskoletilsynsforskriften stilles det krav om at det skal være en studentrepresentant med personlig vara i klageinstansen. Hos tilbyder er en særskilt klagenemnd med studentrepresentant klageinstans. Kravet er tilfredsstillende oppfylt.

Konklusjon

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Fagskolen Innlandet dokumenterer at de har samarbeid med aktører i yrkesfeltet og nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet. Det fremgår av søknaden og dokumentasjonen, at samarbeidet omfatter utvikling, gjennomføring og evaluering av utdanningen. Den sakkyndige komitéen vil også vurdere dette kravet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.3 Fagskolepoeng

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

Vurdering

Utdanningen er på 60 fagskolepoeng og gis på deltid over to år.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.2.4 Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Totalt antall arbeidstimer for studentene er 1560 timer. Dette er innenfor rammen for en fagskoleutdanning på 60 fagskolepoeng (1500 til 1800 timer).

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.3 Konklusjon etter innledende vurdering

Søknaden går videre til sakkyndig vurdering.

3 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

3.0 Oppsummering¹

Utdanningen *sauehold og lokal foredling* er et svar på kompetansebehov i dagens landbruksnæring. Landbruksnæringen har gjennom alle tider hatt fokus på å utnytte stedlige ressurser. I lys av dagens krav til kompetanse på mange områder har tilbydere sett behov for å tilby denne utdanningen. Lokalprodusert mat har de senere årene hatt en kraftig vekst og er den varegruppen innenfor dagligvare som vokser mest pr år og utgjorde i 2013 en omsetning i dagligvaresektoren på 3,5 milliarder. Den sterkt økende etterspørselen gir grunnlag for etablering av virksomhet innenfor lokalmat. Det er mange små aktører i lokalmatbransjen og fra sentralt hold stilles det stadig større krav til kompetanse og profesjonalisering for å komme i betraktning ved søknader til for eksempel Innovasjon Norge. Tilbydere har gjort en grundig jobb i utviklingen av studiet blant annet ved hjelp av midler de har blitt tildelt fra Kompetanseprogrammet i landbruket (KIL). Vi mener dette viser at studiet er relevant i forhold til næringens behov.

Den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen er ambisiøs, men for lite konkrete. Særlig gjelder dette omtale av begrepet lokal foredling. I et såpass praktisk rettet studie som dette bør det være mulig å være mer konkret i læringsutbyttebeskrivelsen. Det er i studieplanen brukt en rekke generiske betegnelser som «faglig verktøy», «relevant regelverk» og «utvalgte målgrupper» uten at det noe sted er konkretisert for dette studiet. Dette virker ikke selvforklarende for studenter som skal søke, og det fremstår som uklart hva studentene skal oppnå av læringsutbytte.

Den samlede arbeidsmengde og tidsbruk vil et etter vår oppfatning være tilstrekkelig for å tilegne seg det beskrevne læringsutbytte. Mye av innholdet i studieplanen er meget generelt og gir studentene lite konkret informasjon om pedagogisk arbeid og vurderingsformer. Vi mener at dette må gjøres tydeligere slik at studenten har mulighet til å forstå hvilke krav som stilles og hvilke arbeider som teller ved vurdering. Dette synes særlig viktig med tanke på at søkere til en slik utdanning først og fremst innehar praktiske kunnskaper og vil trenge god veiledning til nettbaserte studier.

Vi er av den oppfatning at det i undervisningspersonalet bør innfagfolk på områder som kjøttforedling for at studentene skal oppnå det beskrevne læringsutbytte.

3.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

3.1.1 Opptak

(1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:

¹ De forhold komiteen mente måtte endres ble endret i tilsvarsrunden. Se kapittel 4.2.

- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

Opptakskravene i studiet *sauehold og lokal foredling* er beskrevet i studieplanen og det kan søkes opptak både på basis av fullført og bestått videregående utdanning samt på basis av realkompetanse. Når det gjelder den videregående utdanningen som danner grunnlag for opptak er det krav om å ha fullført og bestått utdanningsprogrammet i naturbruk. Søkere kan også opptas på basis av minimum fem års relevant yrkespraksis, og her er det ikke nevnt hva som er relevant praksis for studiet. Dette burde være noe nærmere beskrevet. For de som skal opptas med bakgrunn i realkompetanse, er det et tilleggskrav at disse må kunne dokumentere tilstrekkelig grunnlag i felles allmenne fag. Kompetansen skal være tilsvarende læreplanene i VG 1 og VG 2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Det gis også muligheter til å søke om fritak i emner dersom det kan dokumenteres at de har fullført utdanning i tilsvarende emner fra før.

Studieplanen gir en god oversikt over hvilke andre fullførte fag/svenneprøver og relevant praksis utover minimumskravet på fem år som gir tilleggspoeng ved opptak, og som dermed kan komme i betraktning for å rangere søkere ved opptak.

Skolen har en egen opptaksnemd som består av avdelingsledere i tillegg til rektor og disse avgjør opptak, rangering og poengberegning for de enkelte søkere. Når realkompetanse skal vurderes utvides nemden med kvalifiserte faglærere fra utdanningen det søkes til.

Opptakskravene er i hovedsak oversiktlige og gir søkerne informasjonen de trenger for å kunne søke.

Det er imidlertid mangler knyttet til hvordan opptakskrav presenteres i studieplanen. Det står at studenten kan ta hvert enkelt emne for seg, og det fremgår ikke tydelig at studentene søker opptak og tas opp til utdanningen som helhet. Tilbyder må tydeliggjøre i studieplanen at fagskolestudenter søker opptak til hele utdanningen, ikke til enkeltemner. (Tilbyder kan vurdere om de ønsker å la studenter ta ett og ett emne som kurs, men de vil da ikke ta en fagskoleutdanning, og en slik ordning må ikke føre til at kvaliteten på fagskoleutdanningen blir dårligere). Studenter som skulle ønske å ta en pause i utdanningen, må eventuelt søke om permisjon, hvis tilbyder har ordninger for dette.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må tydeliggjøre i studieplanen at fagskolestudenter søker opptak til hele utdanningen, ikke til enkeltemner.

Tilbyder bør tydeliggjøre for søkere hva som menes med relevant yrkespraksis for opptak til denne utdanningen på bakgrunn av realkompetanse.

3.1.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Tilbyderen oppgir en rekke organisasjoner og fagpersoner som de samarbeider med. Det er i overveiende grad organisasjoner og bedrifter med virke i landbruket. Det er skrevet intensjonsavtaler med følgende: Telemark sau og geiteavlslag, Telemark bygdekvinnelag, Bodil Nordjore, Telemark bondelag, Telemark skogselskap, og Hanen (næringsorganisasjon for bygdeturisme, gardsmat og innlandsfiske).

Dette er miljøer med stor kunnskap innenfor flere av fagfeltene som den omsøkte utdanningen skal dekke. De ulike miljøene vil trekkes inn i både gjennomføring og evaluering av studiet.

Tilbyder har også søkt og fått midler fra kompetanseutviklingsprogrammet i landbruket (KIL) for å utvikle studiet i *sauehold og lokal foredling*. Vi mener dette viser at det omsøkte studiet er vurdert til å være relevant i forhold til næringens behov.

Det kan være hensiktsmessig å inngå flere intensjonsavtaler med flere miljøer innenfor lokal foredling med tanke på opplevelsesproduksjon av forskjellig art, samt innenfor foredling av skog- og utmarksbaserte råvarer.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.1.3 Standarder, konvensjoner og avtaler

(3) Utdanninger som reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner og avtaler skal tilfredsstillere kravene i disse.

Vurdering

Dette kravet er ikke vurdert fordi utdanningen ikke reguleres av nasjonale eller internasjonale standarder, konvensjoner eller avtaler.

3.1.4 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Dette kravet er ikke vurdert fordi utdanningen ikke har praksis.

3.1.5 Arbeidsmengde for studentene

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Studiets omfang er oppgitt til å være på 38 uker tilsvarende et heltidsstudium. Siden studiet gjennomføres på deltid over to år vil studiet gjennomføres i løpet 76 uker.

Timetall er oppgitt under hvert enkelt emne slik:

- Driftsledelse og økonomi, 334 timer
- Sauehold, 310 timer
- Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser, 380 timer
- Hovedprosjekt, 320 timer
- Laboratorieøvelser, 40 timer

Totalt tidsbruk er lik 1560 timer. Dette er i overenskomst med NOKUTs krav til timetall for fagskole 1. Undervisningen vil bli organisert som samlingsbasert undervisning (380 timer), veiledning via nett individuelt og i grupper (456 timer), laboratorieøvelser (40 timer) og selvstudier (644 timer). Dette synes som en god fordeling av timene mellom de ulike emnene og for ulike arbeidsformer. Nettbasert undervisning kan være utfordrende for studentene med tanke på å oppnå læringsutbyttet i de ulike emnene. Dette studiet har en arbeidsfordeling som burde være egnet med tanke på å følge opp den enkelte student.

Det finnes imidlertid ingen oversikt som viser studentene hvordan arbeidstimene er fordelt mellom de ulike emnene. Det er grunn til å anta at denne fordelingen er ulik siden emnene har ulikt timetall og arbeidsformene i emnene er ulike.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør synliggjøre fordelingen av arbeidsformer mellom ulike emner.

3.2 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

NOKUT gjennomfører i 2014 og 2015 et forsøk hvor vi deler opp den sakkyndige vurderingen av en godkjenningssøknad i to. I den første delen vurderer et panel om læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) i den aktuelle søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), og konkluderer med om søknaden er egnet for videre sakkyndig behandling.

Panelets vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som en kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det er noen muligheter for å gjøre læringsutbyttebeskrivelsen mer tydelig. Flere steder er mange sentrale ord i den generiske beskrivelsen ikke tilpasset, men i stedet er fagfeltet utdypet svært grundig. Det er for eksempel ikke konkretisert hvilken type begreper, prosesser og verktøy som er relevante i utdanningen. Der det i den generiske beskrivelsen står «spesialisert fagområde», har tilbyder satt inn «driftsledelse og økonomi innenfor sauehold og lokal foredling». Dette er altså en utdanning som tar opp i seg flere tilstøtende fagområder, det er derfor mulig at det ikke er hensiktsmessig å konkretisere deskriptoren mer.

En mulighet for forbedring er å være tydeligere på hva slags foredling utdanningen faktisk skal gi studentene kompetanse i. Måten beskrivelsen er bygd opp gjør også at det blir litt uklart hva noen av deskriptorene egentlig betyr. Et eksempel på dette er, fra *kunnskap*, «innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved etablering og drift av sauehold og lokal foredling», der det blant annet blir uklart hvilke regelverk og standarder som er relevant for lokal foredling.

Under *generell kompetanse* er det noe uklart hvem de eksterne/utvalgte målgruppene kan være.

Disse utfordringene er felles for alle utdanningene tilbyder har søkt godkjenning for i denne søknadsrunden. Vi anbefaler at tilbyder går gjennom alle læringsutbyttebeskrivelsene for å gjøre det tydeligere hva som er ulikt, og hva som er likt, og for å søke å gjøre dem mer forståelige og tydelige på innholdet og formålet med utdanningene.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.2.1 Sakkyndiges vurdering

De overordnede læringsutbyttebeskrivelsene er presentert identisk i søknaden og i studieplanen, og de er uttrykt som kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Læringsutbyttet er relevant for yrkesfeltet. Det er fagspesifikt beskrevet og følger det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Læringsutbyttebeskrivelsene er skrevet i tråd med NKR nivå 5. Studentenes yrkeskompetanse etter endt utdanning kommer frem av læringsutbyttebeskrivelsene. Studentene vil kunne arbeide i landbruks- eller lokale foredlingsbedrifter etter endt utdanning.

Det overordnede læringsutbyttet er fagspesifikt beskrevet, men kunne gjerne vært tydeligere. Særlig beskrivelsen av lokal foredling er mangelfull, og dette kan inntrykk av at det kun er produkter fra sauehold som skal foredles, (se også vurdering av utdanningens navn i kapittel 3.3.1). Det er også brukt flere generelle begreper som vanskeliggjør forståelsen av læringsutbyttebeskrivelsen. Dette gjelder særlig begreper som «faglig verktøy, relevant regelverk og utvalgte målgrupper». Disse begrepene finnes i NKR og er overført uforandret til læringsutbyttebeskrivelsen uten å virke tydeliggjørende for leseren. I næringer som sauehold og særlig lokal foredling av råvarer skal det være mulig å konkretisere disse begrepene for studentene, uten å samtidig bli for oppramsende og detaljert.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- beskrive begrepet lokal foredling tydeligere i læringsutbyttebeskrivelsen
- konkretisere generelle begreper som er brukt i læringsutbyttebeskrivelsen

3.3 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

3.3.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Tilbyder har valgt å kalle studiet «Sauehold og lokal foredling». Etter fullført studium vil studentene få tittelen: agrotekniker i sauehold og lokal foredling.

Bakgrunn for navnevalget på studiet grunngir tilbyder ut fra Stortingsmeldingen om norsk landbruk, med tittel «Fra jord til bord» som kom i 2011. Sau og foredling nevnes som et av fire hovedemner innenfor bygdenæringer. Når de to hovedemnene knyttes sammen slik det er gjort her kan man tro at studiet kun skal omfatte lokal foredling med basis i råstoff fra sau. Dette medfører ikke riktighet og i intensjonsavtaler er det brukt begreper som sauehold og foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser. Dette gir jo et langt bredere råvaretilfang og et mye bredere spekter av foredling med alt fra mat til trevirke for eksempel. Navnet på studiet kan dermed virke noe utydelig før en leser hele studieplanen. Vi mener tilbyder må presisere dette for å tydeliggjøre denne bredden.

Tilbyder har selv brukt uttrykk som «lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser». Dette tillegget bør med i navnet på studiet for å tydeliggjøre at det ikke kun dreier seg om råvarer av sau. Ut fra studieplan og samarbeidspartnere er det vektlagt foredling av matråstoff, og det kan nok være hensiktsmessig å spisse dette slik at foredling av andre råstoffer ikke blir lagt inn i studiet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må endre navn slik at det er i bedre samsvar med det faktiske innholdet i studiet

3.3.2 Utdanningens innhold

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

Vurdering

I studieplanen er utdanningen delt opp i fire hovedemner som er følgende:

1. Driftsledelse og økonomi, som er delt i følgende undertema:
  - Landbrukets rammevilkår
  - Bedriftsøkonomi, herunder regnskapsforståelse
  - Strategi og ledelse, inkludert arbeidsgiveransvar og HMS
  - Næringsutvikling og næringsetablering

Det kan synes ambisiøst å inkludere alle disse temaene, og en spissing bør vurderes om en skal kunne få nok faglig innsikt i de ulike temaene.

2. Sauehold, som er delt i følgende undertema:
  - Generell del
  - Fôring og stell av sau
  - Planlegging og styring av drifta
  - Husløsninger for sau
  - Avl, forplantning og helse
  - Klipping og behandling av ull

Innholdet i emnet Sauehold er tydelig og godt i forhold til det forventede læringsutbytte i dette emnet.

3. Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser, som er delt i følgende undertema:
  - Etablering av næring basert på lokal foredling
  - Lokal foredling av husdyrbaserte råvarer
  - Lokal foredling av skog- og utmarksbaserte råvarer
  - Lokal foredling av jord- og hagebruksbaserte råvarer
  - Lokal foredling av produkter og opplevelser med utgangspunkt i stedlige ressurser og fortrinn

Faglig fordyping/hovedprosjekt (selvvalgt) er det fjerde hovedemnet, og her vil studentene kunne bruke tverrfaglig tilnærming for å tilegne seg faglig kompetanse i driftsledelse og produksjon. Hovedprosjektet skal være praktisk rettet og være knyttet til ett eller flere emner i utdanningen.

Når tilbyder i den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen skriver at studenten skal ha «innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved etablering og drift av sauehold og lokal

foredling», burde det gis eksempler på aktuelle regelverk og lover. Et sentralt organ som Mattilsyn er nevnt en gang i hele studieplan og det ville være naturlig at et så sentralt organ for både dyrehold og matproduksjon burde være eget emne både under sauehold og under lokal foredling. Særlig med tanke på at dette studiet også har et gründerfokus og hvor nettopp god kunnskap på dette området er avgjørende for å lykkes.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må gjøre emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» mindre omfattende.

Tilbyder bør ha mer konkrete beskrivelser av utdanningens innhold i studieplanen.

3.3.3 Utdanningens emner

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.
--

Vurdering

Studieemnene deles inn i:

- Driftsledelse og økonomi
- Sauehold
- Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser
- Faglig fordypning/hovedprosjekt

Emnene er helhetlig beskrevet med inndeling i ulike temaer. Arbeidsformer, arbeidskrav, vurderingsform, litteratur og læringsutbytte er beskrevet for hvert emne. Selve emnebeskrivelsene er ryddige og strukturert fremstilt. Alle emnene har læringsutbyttebeskrivelser som inneholder deskriptorer fra alle tre kategoriene i NKR.

Læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte emnene og sammenhengen til den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen fremgår godt av disse beskrivelsene. I studieplanens kapittel 7.3, vedlegg til studieplanen, er læringsutbyttene for de ulike emnene fremstilt i en tabell som viser sammenhengen med den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen. Dette fungerer som en grei oversikt, og gir en noe tydeligere fremstilling av det overordnede læringsutbyttet.

Omfanget av studiet er ambisiøst, og siden landbruk og bygdenæringer gjerne er enkeltmannsforetak, setter dette krav til allsidig kompetanse hos yrkesutøverne. Læringsutbyttebeskrivelsene for emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» er svært omfattende, og det kan virke urealistisk å nå kompetansemålene innenfor et emne med så ulike tema og fagområder innenfor dette studiet. Sammenhengen mellom emnene er særlig gode for «Driftsledelse og økonomi», «Sauehold» og «Faglig fordypning», det samme kan sies om forholdet mellom «Driftsledelse og økonomi», «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» og «Faglig fordypning».

Sammenhengen mellom innhold og læringsutbytte i emnene «Sauehold» og «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» er ikke like åpenbar. Dette skyldes at emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» omhandler mye mer enn foredling av råvarer fra saueholdet, (se også vurdering av læringsutbytte i kapittel 3.2 og utdanningens navn i kapittel 3.3.1). Vi oppfatter emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» som så omfattende at det virker urealistisk å nå målene innenfor rammene for dette studiet. Dette kan føre til at studenter ikke ønsker å fullføre alle tre emner av studiet og dermed ikke oppnå tittelen «agrotekniker i sauehold og lokal foredling».

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må bedre sammenhengen mellom emnene i sauehold og lokal foredling.

3.3.4 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Navnet på studiet er «sauehold og lokal foredling», og navnet brukes konsekvent i studieplanen og søknadsskjemaet. Studieplanen gir generell informasjon i de første kapitlene. Her omtales felles informasjon, organisering og arbeidskrav, vurdering og eksamen, sluttdokumentasjon samt begrepsavklaring av sentrale begreper for studiet. Særlig kapitlene fra 2.2 «Teoretiske studier og erfaring i gjensidig utvikling» og til og med kapittel 4.3 «Eksamensordning» inneholder mye felles informasjon for utdanninger tilbyder søker godkjenning for. Informasjonen blir derfor på flere områder meget generell og innehar følgelig også vesentlige mangler. Studenten gis på enkelte områder lite konkrete opplysninger om arbeidsformer og vurderingsformer for det aktuelle studiet.

En vesentlig del av studieplanen omtaler de fire emnene i studiet med egne læringsutbytteemnebeskrivelser. Disse emnebeskrivelsene inneholder temainndeling av det aktuelle emnet samt omtale av arbeidsformer, arbeidskrav, vurderingsform og litteratur. Emnebeskrivelsene er oversiktlige og konkrete, og de gir en god beskrivelse av hva som forventes av studenten i løpet av studiet. Kapittel 1.7 inneholder «Skjematisk oversikt over emner og innholdet i studiet», og dette kapitlet angir tidsforbruk fordelt på de ulike emnene. Her fremkommer også 40 timer laboratorieøvelser. Innholdet i laboratorieøvelsene fremkommer ikke av studieplanen, men laboratorieaktiviteter er beskrevet som arbeidsform under emnene «Sauehold» og «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser». Det hadde vært mer oversiktlig om disse laboratorieøvelsene var lagt inn i de respektive emnene.

Studieplanen har i tillegg et omfattende vedlegg som inneholder supplement til det øvrige innholdet i studieplanen. Her finnes blant annet omfattende litteraturlister og tabell som viser sammenhengen mellom forventet læringsutbytte på emne- og overordnet nivå (se kapittel 3.3.3 om utdanningens emner). I vedlegget legges det dessuten vekt på å beskrive arbeid med teoretiske studier og derav studentenes muligheter for utvikling av kunnskap. Denne er også mye felles for utdanninger tilbyder

søker godkjenning for og blir derfor meget generell, og til tider også lite konsistent. For eksempel gis det ulik informasjon om mappevurdering under 2.5 «Mappemetodikk» i studieplanen og i den øvrige informasjonen om vurderingsordninger. Under «Mappemetodikk» fremgår det at studentene har mulighet til å forbedre seg gjennom hele studiet slik at det er den samlede kompetanse ved slutten av opplæringen som skal danne grunnlaget for sluttvurderingen». Dette er ikke i samsvar med den øvrige informasjonen om at det utarbeides mappe i hvert enkelt emne og at det settes en emnekarakter for hvert emne som avsluttes.

Det er ikke benyttet etablert standard for litteraturlister i studieplanen, og sidetall i de ulike kildene er ikke angitt.

Studieplanen virker meget generell og noe rotete på grunn av ulogisk inndeling av kapitler og struktur på informasjonen. Særlig gjelder dette eksamensordningen som er nevnt under kapittel for vitnemål og karakterutskrift og ikke under vurderingsformer, samt at litteratur er å finne under kapitlet kalt begrepsavklaringer. Begrepsavklaringer burde vært å finne tidlig i studieplanen og ikke etter at begrepene allerede er brukt flere ganger i beskrivelsene. I tillegg er emnene «Sauehold» og «Lokal foredling» omtalt som «studier» i begrepsavklaringen. Dette er misvisende, ettersom «studie» må brukes om utdanningen som helhet. Også i informasjonen om vitnemål i studieplanen, må tilbyder skille tydelig mellom begrepene. Der det nå står at «[v]itnemål eller karakterutskrift utstedes for fullført studium/fullført emne» (side 12 i studieplanen), må det fremgå at vitnemål utstedes for fullført studium/utdanning, mens karakterutskrift utstedes for fullført emne.

Studieplanen synes ikke å være god nok med tanke på å gi studentene informasjon om vesentlige deler av utdanningen som for eksempel undervisningsformer, arbeidskrav og vurderingsordninger.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- beskrive vurderingsformene mer tydelig i studieplanen og sørge for at alle vurderingsformene i emnebeskrivelsene også omtales under vurderingsformer
- sørge for at litteraturlister er skrevet etter etablert standard i studieplanen og oppgi antall sider fra hver kilde
- lese korrektur på studieplanen og benytte begrepene «studie» og/eller «utdanning» om utdanningen som helhet, ikke om enkeltemner

Tilbyder bør

- arbeide med å gjøre den generelle delen av studieplanen mer tilpasset det konkrete studiet
- rydde opp i de første kapitlene i studieplanen slik at det blir lettere for studenten å forstå sammenheng mellom den generelle informasjon og emnebeskrivelsene
- angi i hvilke emner laboratorieøvelser avholdes og oppgi timefordeling mellom emnene i studieplanen

3.4 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

3.4.1 Det pedagogiske opplegget

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Tilbyder oppgir at det vil bli gitt individuell veiledning underveis og etter gjennomførte oppgaver utover samlingene som er oppgitt til å være 14 samlinger à to dager. Det vil også bli avholdt fire samlinger à tre dager som vies til forkurs i IKT og studieteknikk. I studieplanens tabell 2.1 «Skjematisk gjennomføringsmodell» oppgis det at det er satt av fire timer per uke til timer med veiledning i basisgrupper og to timer per uke til individuell veiledning via nett. Tilbyder oppgir flere steder i søknaden og studieplanen viktigheten av at studentene oppøves til kritisk tenking og refleksjon underveis i studiet. Det er lagt opp til bruk av diskusjonsforum i Fronter og dermed kommunikasjon mellom både lærer og studenter og mellom studentene.

Tilbyders oppfølging av studentene med henhold på tidsbruk, ressurser til veiledning og oppfølging av studentene er ikke tilstrekkelig beskrevet. Responstid for lærers tilbakemelding til studentene er heller ikke oppgitt.

Hvordan studentene skal oppøves til kritisk tenkning og refleksjon går ikke frem av søknad eller studieplanen selv om dette nevnes flere steder i begge dokumentene. Tilbyder fremhever studentenes ansvar for egen læring. Det mangler imidlertid beskrivelser av hvordan oppfølging av studentene gjøres med tanke på individuell tilrettelegging, fravær, studieveiledning med mer. Disse forholdene er avgjørende for å utvikle ansvar for egen læring. Det henvises i studieplanen til ulike kvalitetssikringsdokumenter som skal forklare mappemetodikk og prosjektarbeid, men disse kan ikke finnes blant søknadsdokumentene.

Slik det er beskrevet i studieplanen er det pedagogiske opplegget mangelfullt både med tanke på innhold på samlinger og oppfølging av studentene mellom samlinger. Tilbyder oppgir heller ikke ressursbruk eller tidsangivelse for oppfølging av studentene.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må oppgi responstid for tilbakemelding fra lærer på forespørsel fra studenter.

Tilbyder bør

- vise at veiledning og oppfølging av studentene skjer i tilstrekkelig grad
- vise til at det er avsatt nok tid og ressurser til veiledning og oppfølging av studenter

3.4.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

Tilbyder legger til rette for bruk av e-læring ved å bruke læringsplattformen Fronter. Fronter vil bli tilrettelagt til bruk for å veilede, jobbe med oppgaver og føre dialog med studentene. Andre undervisningsformer som nevnes er forelesninger, gruppearbeid, prosjektarbeid med mer, og det legges opp til en variert bruk av undervisningsformer. Fokus rettes særlig på studentaktive læringsformer, og «ansvar for egen læring» presiseres flere ganger av tilbyder.

Utdanningen har en god fordeling mellom ulike undervisningsformer. Studenter som søker vil gjerne ha forkunnskaper og erfaring fra landbruk og bygdenæring, og de vil således være godt tilpasset studiet når det gjelder faglig tilnærming. Det må imidlertid legges vekt på bruk av digital læringsplattform, krav til deltakelse på samlinger og kontinuerlig arbeid på læringsplattformen, hvis studentene skal nå det forventede læringsutbyttet. Oppfølgingen av studentene må være god for å sikre at de gjennomfører utdanningen.

Studieplanen og søknaden sier lite om fordelingen av de ulike undervisningsformene og læringsaktivitetene på de ulike emnene i studiet. Tilbyder har bare oppgitt timefordeling i emnene og skjematisk gjennomføringsmodell som utgangspunkt. Det er derfor vanskelig å vurdere om undervisningsformer og læringsaktiviteter er tilpasset det læringsutbyttet som skal oppnås, eller om det burde vært annerledes i de ulike emnene.

Studentene vil ha obligatoriske arbeidskrav i alle emner, og disse er utformet som skriftlige eller muntlige oppgaver. Det er lagt opp til obligatoriske ekskursjoner og laboratorieøvelser i studiet. Omfang av obligatorisk deltakelse i undervisningsaktiviteter utover laboratorieøvelser fremkommer ikke av studieplanen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- vise hvordan fordelingen av undervisningsformer og læringsaktiviteter vektlegges i de ulike emnene
- tydeliggjøre omfang og hva som menes med obligatoriske arbeidskrav og deltakelse

3.5 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

3.5.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Undervisningspersonale til denne utdanningen, slik det fremgår av søknaden og tabellen for undervisningspersonalet, består av fire personer der de til sammen skal ha 1,6 årsverksinnsats. Personalressursene som er satt av til emner innenfor sauehold har god teoretisk bakgrunn og har i tillegg lang praktisk erfaring fra fagfeltet. Når det gjelder personalressurser som er satt av til lokal foredling innehar disse de samme kompetansene innenfor tradisjonsmat fra Høyskolen i Telemark. Denne utdannelsen tilsvarer en halvårshet tilsvarende 30 studiepoeng. Ingen av personale med ansvar for lokal foredling har faglig bakgrunn som slakter/pølsemaker eller andre fag innenfor kjøttforedling. Personalet har kokkefaglig bakgrunn og lang yrkeserfaring og har således erfaring innenfor matfeltet, men det synes nødvendig å hente inn flere ressurser på dette omfattende feltet i utdanningen.

Det er nevnt fire fagpersoner som skal utgjøre det faglige teamet for utdanningen. Tilbyder har systemer for å kunne benytte andre fra fagmiljøet ved studiestedet ved eventuell sykdom.

Utviklingen av studiet vil foregå ved teamarbeid og det er planlagt minst 5 teammøter pr skoleår. Det er lagt føringer for hvordan teamet skal sikre at administrative, faglige og pedagogiske oppgaver blir ivaretatt, slik at utdanningen bidrar til å utvikle det læringsutbyttet som er beskrevet i studieplanen.

Det er satt opp pedagogisk ansvarlig for utdanningen med hovedansvar for utvikling og utarbeiding av undervisningsopplegg og bruk/valg av pedagogiske metoder. Denne har lang undervisningserfaring og har pedagogisk utdanning (PPU) slik at krav om pedagogiske ressurser ved studiet er oppfylt.

Kravspesifikasjonen som er lagt ved søknaden, oppgir generelle kompetansekrav for alle lærere ved Fagskolen Innlandet. Det står for eksempel at «Undervisningspersonalet skal i hovedsak være universitets- og høyskoleutdannet med praktisk pedagogisk utdanning». Kravspesifikasjonen må være spesifikk for utdanningen *sauehold og lokal foredling*, slik at det fremgår hva slags fagområde personalet (samlet) skal ha utdanning og yrkeserfaring fra. Det må også fremgå hva slags pedagogisk og digital kompetanse dere krever hos undervisningspersonalet ved akkurat denne utdanningen. I tillegg må dere oppgi forholdstall i kravspesifikasjonen, slik dere har oppgitt i søknaden.

Kravspesifikasjonen skal sikre at også fremtidige undervisere (og sensorer) i utdanningen har den nødvendige kompetansen, og at lærertettheten forblir minst like god i fremtiden, som da utdanningen ble godkjent, (se også kapittel 3.6.2 om sensorenes kompetanse).

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- hente inn faglige ressurser som slakter eller pølsemaker for å imøtekomme de faglige kravene innenfor kjøttforedling
- utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell som er spesifikk for utdanningen *sauehold og lokal foredling*

3.5.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

Dette kravet er ikke vurdert, ettersom utdanningen ikke inneholder praksis.

3.5.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Det er satt av personale tilsvarende 1,6 årsverksinnsats til studiet. Forholdstallet mellom faglig ansatte og studenter er 1:20 og synes å være tilfredsstillende. Det nevnes at det i skolens intensjonsavtaler gis muligheter til å hente inn personell fra disse samarbeidspartene i undervisningen ved behov. Dette behovet vil nok være tilstede i med hensyn til det omfattende emnet som omhandler lokal foredling. Det er et stort fagfelt med tanke på det omfattende tilfanget av råstoff og ressurser som er tenkt foredlet. I oversikten over undervisningspersonale er det kun én matfaglig ressursperson med kokkefagbrev. I forbindelse med emnet Lokal foredling bør en nok knytte til seg fagpersoner som for eksempel pølsemaker/slakter for å kunne tilfredsstillende de faglige krav og gi det læringsutbyttet en kan forvente av en fagskole i henhold til NKR.

Lokal foredling utgjør 1/3 del av det totale studiet og synes å være sårbar ved for eksempel eventuell sykdom, ettersom det kun er én matfaglig person tilknyttet undervisningspersonale.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må ha tilgang på fagressurser innenfor fagfeltet lokal foredling for å være mindre sårbar i forhold til denne undervisningen.

3.5.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Den faglige ansvarlige er utdannet Agrotekniker, innehar en cand. mag, har 30 studiepoeng i tradisjonsmat fra Høyskole i Telemark. Vedkommende har 21 års undervisningserfaring og har jobbet med nettbasert undervisning i 10 år. I tillegg har faglig ansvarlig jobbet som avløser innenfor sauehold, vært produksjonsrådgiver for gårdbrukere og har i tillegg eget bruk med sau.

Den faglige ansvarlige skal i følge søknaden sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i studieplanen og oppnår læringsutbyttet, gjennom oppfølging og bruk av fagskolens kvalitetssikringssystem. Faglig ansvarlig skal delta i jevnlige møter med lærere og studenter. Faglig ansvarlig er ansatt i en 100 % stilling hos tilbyder og kravet om at denne skal være i minimum 50 % stilling er således innfridd. Faglig ansvarlige har også den nødvendige faglige bakgrunn som kreves.

Det faglige innholdet i studiet synes å være godt ivaretatt for at studentene skal være sikret gjennomføring av utdanningen slik det fremgår i studieplanen og kunne oppnå det nødvendige læringsutbytte.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.6 Eksamen og sensur (§ 3-6)

3.6.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Tilbyder oppgir i søknaden og studieplanen at mappevurdering skal brukes i tre av fire emner. Det skal gjennomføres underveis- og sluttevalueringer som sikrer at studentene hele tiden har muligheter til å forbedre seg.

Kapitlet i studieplanen som angår vurdering er lite oppklarende når det gjelder vurderingsform og burde vært supplert med en forklaring av mappemetodikk som vurderingsmetode. Her savnes en klargjøring av antall arbeider som skal vurderes og studentenes medbestemmelse ved utvalg av arbeider til vurdering. I de enkelte emnebeskrivelsene nevnes også eventuelle tester/prøver, men disse er ikke nevnt under studieplanens kapittel 3.1 «Vurderingsgrunnlag». Det er derfor ikke mulig å finne ut hvor mye disse teller for karakterer i emnet eller hvordan de avholdes.

Tilbyder oppgir i følge emnebeskrivelsen i studieplanen at skriftlig eksamen avholdes i emnet «Faglig fordypning/hovedprosjekt» og en muntlig eksamen med bakgrunn i bestått skriftlig eksamen. Den skriftlige eksamenen er ikke beskrevet ellers i studieplanen eller i søknaden. I de enkelte emnene er det også oppgitt at prøver og tester kan påvirke sluttkarakter, uten at dette er nærmere beskrevet. I søknaden er slike underveisevalueringer oppgitt til å gis godkjent/ ikke godkjent som karakter og følgelig ikke påvirke sluttkarakteren.

Vurdering i form av mappevurdering synes å være fornuftig i de tre emnene hvor dette er oppført som vurderingsform. Det skapes imidlertid usikkerhet rundt hva som er tellende for sluttevalueringen i disse emnene. Eksamen i emnet «Faglig fordypning/hovedprosjekt» og hvordan denne avholdes er mangelfullt beskrevet i studieplanen. Det skapes i studieplanen usikkerhet om begrepene skriftlig eksamen og skriftlig innlevering. Slik studieplanen fremstår gir den studenten få muligheter til å sette seg inn i hva som kreves av dem.

Konklusjon

Nei, vesentlige mangler gjør at kravet ikke er tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må

- tydeliggjøre i studieplanen hvilke vurderingsformer som skal benyttes i emnet «Faglig fordypning/hovedprosjekt»
- tydeliggjøre i studieplanen hva som teller for sluttkarakteren i de ulike emnene

Tilbyder bør gjøre studieplanen mindre generell og mer ryddig i beskrivelsen av vurderingsformer.

3.6.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Det er tre sensorer som skal sensurere de ulike emnene, og for alles vedkommende har de både god pedagogisk utdanning (PPU eller lærerhøyskole med mer) og erfaring innenfor de fagområdene som utdanningen omfatter, det vil si utdanning som agrotekniker, erfaring som gårdbruker, lektor med tradisjonsmat som undervisningsfag og/eller erfaring med prosjektarbeid innen lokalmat.

Sluttvurderingen som skal knyttes til sluttrapport, produkt, arbeidsprosess og presentasjon skal synliggjøre kompetansen til den enkelte student. Måling av den enkelte students læringsutbytte vil etter vår mening være godt ivaretatt av de tre sensorene.

Det gir godt tilsvarende på markedets behov og sikrer det nødvendige læringsutbyttet at sensorer er eksterne og at de er faglig godt oppdaterte. Det at de to sensorene ikke er tilknyttet studiestedet, vil også sikre upartisk bedømming av studentene.

Det fremgår av vedlegget til søknaden «Kompetansekrav lærere, FI» at dokumentet beskriver «krav til undervisningspersonale og sensorer». Som vi påpeker i kapittel 3.5.1 «Undervisningspersonalets

sammensetning og kompetanse», må kravspesifikasjonen være spesifikk for utdanningen *sauehold og lokal foredling*. Det må fremgå mer konkret hvilke krav dere til enhver tid stiller til sensorer ved utdanningen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må beskrive mer spesifikt hvilke krav som stilles til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen *sauehold og lokal foredling*.

3.7 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Det er i søknaden fra tilbyder listet opp en rekke lokaler, utstyr, informasjonsutstyr og tilgjengelige IKT ressurser. De mest vesentlige lokaler og infrastruktur for utdanningen i sauehold og lokal foredling vil være:

- Diverse undervisningsrom med nødvendig IKT utstyr som prosjektor, nettbrett og lydanlegg
- Bibliotek
- Grovkjøkken i kjeller for partering av slakt, foredling av råvarer
- Verkstedbygg med smie og snekkerverksted
- Fjøs med fri utegang for sau
- Utmarksbeite for sau i beitelag på Lifjell i Midt-Telemark

Alle undervisningsrom har kapasitet til det ønskede studenttallet på 20 studenter i dette studiet.

Det er ikke noen nærmere beskrivelse av grovkjøkken og hvilket utstyr og hvilke fasiliteter som er tilgjengelig, men det forutsettes at det er tilstrekkelig for å gi studentene det nødvendige læringsutbytte og at lokaler er i henhold til gjeldene lover og forskrifter for slike lokaliteter med tanke på foredling av matråstoff.

Tilbyder har trådløs nettilgang i alle bygg og har egen IT-leder i 100 % stilling og egne Fronteransvarlige, samt 2-3 lærere med høy kompetanse på IKT som også yter teknisk bistand.

Siden dette studiet har en stor andel egenstudier og nettundervisning er IKT-ressurser vesentlig. Responstid ved teknisk support oppgis til å være 5-20 minutter, noe som er svært tilfredsstillende. Studentene vil etter vår oppfatning ha tilstrekkelig tilgang til brukerstøtte med den infrastruktur som foreligger på studiestedet. Tilbyder har og vært pilotsted for bruk av nettbrett i undervisning, noe som viser at IKT er høyt på agendaen ved studiestedet.

Stuedstedet benytter samme læringsplattformen som Telemark fylkeskommune til enhver tid har rammeavtale med og i dette tilfellet har dette vært Fronter i flere år. Det vektlegges at alt undervisningspersonale benytter læringsplattformen i sin undervisning. Dette vil således også gjelde det omsøkte studiet *sauehold og lokal foredling*.

Det synes som at den nødvendige infrastruktur er godt ivaretatt for å gi studentene et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for å kunne gjennomføre utdanningen.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

3.8 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- tydeliggjøre i studieplanen at fagskolestudenter søker opptak til hele utdanningen, ikke til enkeltemner
- endre navn slik at det er i bedre samsvar med det faktiske innholdet i studiet
- gjøre emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» mindre omfattende
- bedre sammenhengen mellom emnene i sauehold og lokal foredling
- beskrive vurderingsformene mer tydelig i studieplanen og sørge for at alle vurderingsformene i emnebeskrivelsene også omtales under vurderingsformer
- sørge for at litteraturlister er skrevet etter etablert standard i studieplanen og oppgi antall sider fra hver kilde
- lese korrektur på studieplanen og benytte begrepene «studie» og/eller «utdanning» om utdanningen som helhet, ikke om enkeltemner
- oppgi responstid for tilbakemelding fra lærer på forespørsel fra studenter
- vise hvordan fordelingen av undervisningsformer og læringsaktiviteter vektlegges i de ulike emnene
- tydeliggjøre omfang og hva som menes med obligatoriske arbeidskrav og deltakelse
- hente inn faglige ressurser som slakter eller pølsemaker for å imøtekomme de faglige kravene innenfor kjøttforedling
- utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell som er spesifikk for utdanningen *sauehold og lokal foredling*
- ha tilgang på fagressurser innenfor fagfeltet lokal foredling for å være mindre sårbar i forhold til denne undervisningen
- tydeliggjøre i studieplanen hvilke vurderingsformer som skal benyttes i emnet «Faglig fordypning/hovedprosjekt»
- tydeliggjøre i studieplanen hva som teller for sluttkarakteren i de ulike emnene
- beskrive mer spesifikt hvilke krav som stilles til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen *sauehold og lokal foredling*

Tilbyder bør

- tydeliggjøre for søkere hva som menes med relevant yrkespraksis for opptak til denne utdanningen på bakgrunn av realkompetanse
- synliggjøre fordelingen av arbeidsformer mellom ulike emner

- beskrive begrepet lokal foredling tydeligere i læringsutbyttebeskrivelsen
- konkretisere generelle begreper som er brukt i læringsutbyttebeskrivelsen
- ha mer konkrete beskrivelser av utdanningens innhold i studieplanen
- arbeide med å gjøre den generelle delen av studieplanen mer tilpasset det konkrete studiet
- rydde opp i de første kapitlene i studieplanen slik at det blir lettere for studenten å forstå sammenheng mellom den generelle informasjon og emnebeskrivelsene
- angi i hvilke emner laboratorieøvelser avholdes og oppgi timefordeling mellom emnene i studieplanen
- vise at veiledning og oppfølging av studentene skjer i tilstrekkelig grad
- vise til at det er avsatt nok tid og ressurser til veiledning og oppfølging av studenter
- gjøre studieplanen mindre generell og mer ryddig i beskrivelsen av vurderingsformer

4 Tilsvarsrunde

NOKUT mottok 26. januar 2015 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelig underkjente kravene.

4.1 Søkerens tilbakemelding

NOKUT
Postboks 578
1327 LYSAKER

att.: saksbehandler Anna Collard

Tilsvar på sakkyndig rapport – søknad om godkjenning av fagskoleutdanning i sauehold og lokal foredling, 60 fagskolepoeng, ved Fagskolen Innlandet, studiested Søve

Vi viser til sakkyndig rapport av 12.12.2014, Deres referanse 14/505-9.

Nedenfor følger våre tilsvar med kommentarer til de enkelte MÅ- og BØR-punkter. Det henvises til nummerering i sakkyndig rapporten. I tillegg følger det vedlagt en oppdatert studieplan, tabeller over undervisningspersonale og sensorer. Det vises også til våre kommentarer til avslagene på søknadene om godkjenning av fagskoleutdanning i landbruksfag.

Innledende kommentar: Vi har endret navnet på studiet fra å være "Sauehold og lokal foredling" til "Sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat". Fra nå av forholder vi oss til studiet, og ikke utdanning. Alle kommentarene forholder seg til denne endringen.

Tilbyder må

- tydeliggjøre i studieplanen at fagskolestudenter søker opptak til hele utdanningen, ikke til enkeltemner
Setningen om opptak til emner er strøket. Også presisert opptak hele studiet.
- endre navn slik at det er i bedre samsvar med det faktiske innholdet i studiet
Agrotekniker i sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat.
- gjøre emnet «Lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser» mindre omfattende
Temaene skog og kultur/opplevelser er fjernet fra studiet.
- bedre sammenhengen mellom emnene i sauehold og lokal foredling
Sammenhengen er styrket ved at foredling er redusert til lokal foredling av råvarer for produksjon av mat.. Dette er tydeliggjort i innledende kapittel, og i LUB for sauehold.
- beskrive vurderingsformene mer tydelig i studieplanen og sørge for at alle vurderingsformene i emnebeskrivelsene også omtales under vurderingsformer
I andre avsnitt i 2.5 Mappemetodikk er følgende tatt inn: Mappevurdering skal gjøres for hvert emne som avsluttes med karakter. Mappevurdering skal til slutt gjøres for hele studiet med sluttkarakter. Studentene har mulighet til å forbedre seg gjennom hele studiet slik at det er studentenes samlede kompetanse ved slutten av opplæringen som skal danne grunnlaget for sluttvurderingen. Det er henvist til dette i hvert emne under vurderingsform.
- sørge for at litteraturlister er skrevet etter etablert standard i studieplanen og oppgi antall sider fra hver kilde
**Litteraturlister er omskrevet til etablert standard.
Litteratur om skog og kultur/opplevelser fjernes fra listen for lokal foredling.
Litteratur er redusert til kjernestoff for hvert emne. Andre litteraturkilder overført tillegglitteratur hvis relevant.
Faglærer vil fra tillegglitteratur velge ut relevant stoff som deles ut til studentene under studiet.
Antall sider skal ikke overstige normaltallet for fagskolestudier med samme antall fagskolepoeng.**
- lese korrektur på studieplanen og benytte begrepene «studie» og/eller «utdanning» om utdanningen som helhet, ikke om enkeltemner
Utført i vedlagte studieplan.

- oppgi responstid for tilbakemelding fra lærer på forespørsel fra studenter
FIs KS-rutine 1.3.2 Rutine for drift av nettbaserte utdanninger med samlinger beskriver dette, og er tatt inn i studieplanen: 2.6 Responstid og tilbakemelding til studenter.
- vise hvordan fordelingen av undervisningsformer og læringsaktiviteter vektlegges i de ulike emnene
Ny tabell som viser dette er lagt inn.
- tydeliggjøre omfang og hva som menes med obligatoriske arbeidskrav og deltakelse
Det er for hele studiet et krav om deltakelse ved alle samlinger, ekskursjoner og laboratorieøvelser. Ved fravær har studenten ansvar for å innhente tapt undervisning. Det er generelt lov å ha fravær tilsvarende 15 % av studietiden.
- hente inn faglige ressurser som slakter eller pølsemaker for å imøtekomme de faglige kravene innenfor kjøttforedling
Avtale om undervisning i kjøttforedling er gjort med Nortura. Avtale er gjort med Bodil Nordjøre som kan undervise i pølsemakeri. Avtale er gjort med Hjembu gård ved Harald Sveen og med Morten Nystad, Siljanhjort AS, som kan undervise i slakt og foredling av slakt av husdyr og vilt.
- utarbeide en kravspesifikasjon for undervisningspersonell som er spesifikk for utdanningen *sauehold og lokal foredling*
I FIs rutine 3.3.1 er det tatt inn kravspesifikasjon for hvert fagfelt. I tillegg er spesielle krav for denne utdanningen tatt inn i oversikten over lærere og sensorer.
- ha tilgang på fagressurser innenfor fagfeltet lokal foredling for å være mindre sårbar i forhold til denne undervisningen
Flere fagpersoner er kontaktet og ført opp i tabellen over undervisningspersonale. Denne følger vedlagt.
- tydeliggjøre i studieplanen hvilke vurderingsformer som skal benyttes i emnet «Faglig fordypning/hovedprosjekt»
Det som angår vurdering i FIs rutine for hovedprosjekt, er tatt inn i studieplanen.
- tydeliggjøre i studieplanen hva som teller for sluttkarakteren i de ulike emnene
Dette framkommer av oppdatert punkt 2.5 Mappedvurdering.
- beskrive mer spesifikt hvilke krav som stilles til sensorenes kompetanse i kravspesifikasjonen for undervisningspersonell ved utdanningen *sauehold og lokal foredling*
Sensors kompetanse innen sauehold og foredling av naturbaserte råvarer framkommer i vedlegg om kompetanse.

Tilbyder bør

- tydeliggjøre for søkere hva som menes med relevant yrkespraksis for opptak til denne utdanningen på bakgrunn av realkompetanse
Konkretisering av krav til relevant yrkespraksis er lagt inn i studieplanen.
- synliggjøre fordelingen av arbeidsformer mellom ulike emner
Lagt inn ny tabell i studieplanen.
- beskrive begrepet lokal foredling tydeligere i læringsutbyttebeskrivelsen
Temaene i Emne 3, Lokal foredling er tydeliggjort på en bedre måte.
- konkretisere generelle begreper som er brukt i læringsutbyttebeskrivelsen
Dette er konkretisert i studieplanen.
- ha mer konkrete beskrivelser av utdanningens innhold i studieplanen
En mer konkret beskrivelse av utdanningens innhold er utført i studieplanen.
Omfanget på emne 1, Driftsledelse er drøftet med FI, Hyam og Storsteigen og funnet omforent å være gjennomførbart og relevant.

- arbeide med å gjøre den generelle delen av studieplanen mer tilpasset det konkrete studiet
Studieplanen er gjennomgått, språkvasket, forenklet og redigert tekstmessig for å gi den en bedre sammenheng.
- rydde opp i de første kapitlene i studieplanen slik at det blir lettere for studenten å forstå sammenheng mellom den generelle informasjon og emnebeskrivelsene
Dette er gjort ved å skille tydelig mellom generell og spesiell del, legge fagbegreper inn helt først i generell del og forenkle der det har vært mulig.
- angi i hvilke emner laboratorieøvelser avholdes og oppgi timefordeling mellom emnene i studieplanen
Laboratorieøvelser vil bli fordelt kun på emnene sauehold og lokal foredling. Fordelingen av de ulike arbeidsformene (samlingsbasert undervisning og veiledning, nettbasert veiledning, laboratorieøvelser og selvstudium) vil baseres på emnenes fagskolepoeng.
- vise at veiledning og oppfølging av studentene skjer i tilstrekkelig grad
FIs KS-rutine 1.3.2 Rutine for drift av nettbaserte utdanninger med samlinger beskriver dette, og er tatt inn i studieplanen.
- vise til at det er avsatt nok tid og ressurser til veiledning og oppfølging av studenter
Ny tabell er lagt inn, og punkt 2.6 i studieplanen.
- gjøre studieplanen mindre generell og mer ryddig i beskrivelsen av vurderingsformer
Dette er utført i studieplanen.

Ivar Lien
rektor

Terje Kristoffersen
rektor Nome vgs

Vedlegg:

Studieplan for Sauehold og lokal foredling av naturbasert råvarer for produksjon av mat
Krav til undervisningspersonalespesifikt for utdanningen
Tabeller over undervisningspersonale og sensorer

4.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Tilbyder har gjort endringer av utdanningen i henhold til de sakkyndiges kommentarer. Disse endringene anses å være tilfredsstillende beskrevet i studieplanen og aktuelle vedlegg og etter vår oppfatning gi det nødvendige læringsutbyttet. Det samme gjelder for de beskrevne emner og detaljer i studieplanen vi mente burde bli endret.

Når det gjelder utdanningens navn mener vi det er noe uklart i tilsvaret om tilbyder ønsker godkjenning av navnet *sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat* eller *agrotekniker i sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat*. Vi er

kjent med at NOKUT har bedt tilbyder oppklare dette i epost av 29. januar 2015. Tilbyder har 29. januar 2015 sendt følgende svar på forespørselen: «Navn på studiet skal være: *Sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat*. Tittel for kandidater etter endt utdanning vil være: *Agrotekniker i sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat*». Vi anser navnet *sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat* som tilfredsstillende for utdanningen.

Ja, kravene er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

4.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Utdanningen anbefales godkjent.

5 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser de faglige kravene for godkjenning av utdanningen *sauehold og lokal foredling av naturbaserte råvarer for produksjon av mat*, 60 fagskolepoeng nettbasert undervisning med samlinger, ved Fagskolen Innlandet som oppfylt. NOKUT godkjenner derfor utdanningen.

Vedtaket gjelder utdanningen som er beskrevet i søknaden av 15. februar 2014 og i tilsynsrapporten. Vedtaket gjelder for studiestedet Sjøve videregående skole.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning § 2
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1)

6 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 15. september 2014, NOKUTs saksnummer 14/505-1
- tilsvare datert 26. januar 2015, NOKUTs saksnummer 14/505-11
- epost med oppklaring om utdanningens navn datert 29. januar 2014, NOKUTs saksnummer 14/505-15

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søker oppfyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Stipendiat Morten Tofastrud, Høgskolen i Hedmark, institutt for jordbruksfag**
Morten Tofastrud har vært stipendiat i anvendt økologi ved Høgskolen i Hedmark siden 2008. Tofastrud er utdannet sivilagronom med studieretning husdyrfag, og har gjennomført pedagogisk seminar for landbrukslærere. Han har lang erfaring innen undervisning og utvikling av studier og planer innen husdyrfag, også for nettbaserte utdanningstilbud. Tofastrud har arbeidserfaring som jordbrukssjef i Elverum kommune og fra landbruksutdanningen ved Jønsberg videregående skole og Høgskolen i Hedmark.
- **Daglig leder Øyvind Nese, Landbrukets dag SA**
Nese har studert offentlig administrasjon ved Agder distrikthøgskole og matkultur ved Universitetet i Bergen. Foruten bakgrunn fra restaurant- og reiselivsbransjen, har han bred erfaring som gründer og leder for ulike prosjekter relatert til lokalmatproduksjon. Nese er rådgiver for Nofima, matforskningsinstituttet, ved Kompetansenettverket for Småskalaprodusenter. Arbeidet består blant annet i konsulentoppdrag for småskalaprodusenter, arbeid med produktutvikling og økonomi. Nese er daglig leder og prosjektleder for Landbrukets dag SA som blant annet arrangerer mat- og landbruksmesser. Han er også prosjektleder for Smaken av Setesdal, som formidler informasjon om foretak i Setesdal som driver lokal produksjon av mat og lokal verdiskaping. I tillegg har Nese verv som styreleder for Agder matforum.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.